

РЕШЕНИЕ

№ 5069

гр. София, 26.07.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 58 състав,
в публично заседание на 16.06.2022 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Снежанка Кьосева

при участието на секретаря Зорница Димитрова и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **1238** по описа за **2022** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.145 и следващи от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/.

Образувано е по искова молба на Д. А. Г., с адрес в [населено място] срещу Българска народна банка /БНБ/ с посочено правно основание чл.1, ал.1 от ЗОДОВ във вр. с чл.1, §3, б.і от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 30.05.1994г.

Твърди се, че ищецът е бил вложител в [фирма] /К./, в несъстоятелност, и че по силата на сключени между него и банката договор за преференциален безсрочен депозит № 40373/05.01.2009г. и Анекс №100826 към Рамков договор от 14.03.2013г. са му били открити две банкови сметки - в лева IBAN BG06 KORP 9220 4021 2652 01 - за сумата 108 686,47 лв. и в щатски долари IBAN BG50 KORP 9220 4121 2652 01 - за сумата 25 889,14 щатски долара.

Иска се БНБ да бъде осъдена да заплати на ищеца обезщетение за имуществени вреди в размер на 2358,50 лв. и 616,92 щатски долара, вследствие на извършено от БНБ за периода от 25.07.2014г. до 06.11.2014г. съществено нарушение на правото на Европейския съюз /ЕС/, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в К., в императивен срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоребда на чл.1, §3, б.і от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и Съвета от 30.05.1994г., относно схемите за гарантиране на депозити. Претендира и заплащане на направените по делото разноски.

В съдебно заседание исковата молба се поддържа чрез процесуален представител. Представени са писмени бележки.

Ответникът - Българска народна банка с писмен отговор, в съдебно заседание и с писмена защита оспорва исковата молба като неоснователна и недоказана. Позовава се на изтекла давност и поддържа възражението, че искът е погасен по давност на основание чл.110 от ЗЗД. Излага подробни аргументи за липса на вредоносен резултат и на причинно-следствена връзка между твърдяното бездействие на БНБ и настъпилите вредоносен резултат. Оспорва соченото от ищеца бездействие. Претендира присъждане на разноски, включително юрисконсултско възнаграждение.

Софийска градска прокуратура чрез прокурора Д. намира исковата претенция за неоснователна и недоказана.

Съдът, като взе предвид събраните по делото доказателства, прие за установено следното:

На 14.03.2013г. Д. А. Г. е сключил с [фирма] рамков договор за платежни услуги на потребители /физически лица/. Съгласно чл. 3 договорът има действие от датата на подписването му и е безсрочен. С Анекс № 100826 от 14.03.2013г. към този рамков договор на ищеца е открита банкова сметка в лева при условията на безсрочен депозит "Плюс " с валутна клауза. Съгласно чл.8, ал.1 от Анекса, сумите по банковата сметка са защитени от Фонда за гарантиране на влоговете в банките /ФГВБ/ на едно лице независимо от броя и размера им до 196 000 лева, като в посочената сума се включват и начислените лихви, а ал. 3 определя, че изплащането на сумите от ФГВБ започва не по-късно от 20 работни дни от датата на решението на БНБ за отнемане на лиценза за банкова дейност на търговската банка, съгласно чл.23, ал.5 от закона за гарантиране на влоговете в банките /ЗГВБ/, като при наличието на изключителни обстоятелства фондът може да удължи срока с не повече от 10 дни. С договор за преференциален безсрочен депозит №40373/05.01.2009г. на ищеца е открита банкова сметка във вид валута U.. Договорът има действие от датата на подписването му и е безсрочен.

С Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ, /изм. и доп. с решение №74/22.06.2014г./ на основание чл.115, ал.1, т.2 и т.3, чл.116, ал.1, ал.2, т.2, 3, 6 и 7 във вр. с чл.103, ал.2, т.24 от ЗКИ, и в защита интересите на вложителите, К. АД е поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, за срок от три месеца. Със същото решение са назначени квестори, за срок от три месеца е спряно изпълнението на всички задължения на банката, отстранени са от длъжност членовете на управителния съвет и надзорния съвет и акционерите, а притежаващите повече от 10 на сто от акциите са лишени от право на глас.

С Решение № 82/30.06.2014 г., с цел оптимизиране на разходите на банката по привлечените средства, на основание чл.115, ал.1 и ал.2, т.2 и т.3, чл.116, ал.2, т.1, вр. чл.103, ал.2, т.24 от ЗКИ и чл.16, т.16 от ЗБНБ, считано от 01.07.2014г., УС на БНБ е намалил лихвените проценти по депозити на К. до средния им пазарен размер за банковата система по видове, матурирети и валути.

На заседанието си на 31.07.2014 г., с Решение № 94 УС на БНБ приел доклада за текущото състояние на БНБ, представен от квесторите в изпълнение на чл.121 от ЗКИ и издал задължителни предписания на квесторите да сключат договори с одиторски фирми за извършване на цялостна оценка на активите на банката, която да бъде осъществена до 20.10.2014 г.

С Прессъобщение от 22.08.2014г. е отговорено на разпространени мнения в

рамките на публичния дебат относно проблемите на банкова група К..

С Решение № 114/16.09.2014г. УС на БНБ констатира, че към момента продължават да са налице условията и предпоставките, довели до поставяне на К. под специален надзор, тъй като банката продължавала да изпитва остър недостиг на ликвидност за възстановяване на банковата си дейност и за изпълнение на задълженията си към депозантите и други кредитори, поради което действието на всички мерки, наложени с Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ – за поставяне на банката под специален надзор и тези по Решение № 82/30.06.2014г. на УС на БНБ – за намаляване на лихвените проценти по депозитите, е продължено до 20.11.2014г. На основание чл.107, ал.3 от ЗКИ, на квесторите на К. е указано най-късно до 20.10.2014г. да внесат в БНБ цялостна оценка на активите на К. АД, извършена от трите одиторски компании.

С Решение №138/06.11.2014 г., на основание чл.36, ал.2, т.2, чл.103, ал.1, т.1, чл.103, ал.2, т.25 и чл.151, ал.1, пр.1 от ЗКИ и чл.16, т.15 от Закона за БНБ /ЗБНБ/, БНБ е отнела лиценза за извършване на банкова дейност на [фирма], издаден с Решение на УС на БНБ № 24/21.01.1994г. Съгласно т.2 и т.3 от същото решение, на основание чл.9, ал.1 и ал.6 от Закона за банковата несъстоятелност /З./ е прието да се предприемат действия за подаване на искане до компетентния съд за откриване на производство по несъстоятелност, както и Фондът за гарантиране на влоговете в банки да бъде уведомен за подаденото искане, с цел извършване на подготвителни действия за назначаване на синдик.

С Решение № 61/18.11.2014г. Управителният съвет на ФГВБ е определил девет обслужващи банки за изплащане на гарантираните влогове и начална дата на изплащане на гарантираните влогове в К. с отнет лиценз - 04.12.2014г.

С разпечатка от електронния сайт на министерство на финансите, рубрика Съобщения се установява, че на 03.12.2014г. министърът на финансите е подписал договор за предоставяне на заем от централният бюджет на ФГВБ за финансирането на недостига на средствата на Фонда за изплащането на гарантираните влогове на вложителите в К. с отнет лиценз.

С решение на софийски градски съд по т.д. №7549/2014г., изменено с решение по т.д.№2216/2015г. по описа на САС е обявена неплатежоспособността на К. АД, с начална дата 20.06.2014г.

С писмо изх. № 10-0035/26.04.2016г. ФГВБ е информирал БНБ за формирането на гарантирания размер на влоговете.

С писмо, изх. № 886/07.06.2022г., издадено от К. АД /в несъстоятелност/ се установява, че на 06.11.2014г. във ФГВБ е постъпила информация за вложителя Д. А. Г. за подлежащата на изплащане сума в размер на 154 499, 22 лева в съответствие с чл.4, ал.1 и ал.2 от ЗГВБ /отм., ДВ, бр. 62/14.08.2015 г. в сила от 14.08.2015 г./. В писмото е посочено, че в тази сума се включват и начислените лихви към датата на решението на БНБ по чл.23, ал.1 от ЗГВБ /отм./, а именно – 06.11.2014г. Заявено е, че банката не може да удостовери каква част от изплатените средства чрез ФГВБ, в размер на 154 499,22 лв. представлява главница и каква – лихви. В писмото са посочени начислените, но неосчетоводени лихви по сметките с титуляр Д. Г..

По делото е допусната и приета неоспорена от страните съдебно-счетоводна експертиза. Заключение се свежда до следното:

Посочените размери на лихва от К. /н/ за периода след 01.07.2014г. съвпадат напълно с тези, които са посочени в приложението към решение 82/30.06.2014г. и по

двата договора на ищеца.

За размерите на лихвата и по двата депозитни договора в проценти след поставянето под особен надзор на К. /н/ са спазени изискванията на Решение №82/30.06.2014г. на УС на БНБ. За периода 26.07.2014г.-06.11.2014г. са действащи единствено намалените лихвени проценти с Решение 82/30.06.2014г на УС на БНБ, а именно - за левов депозит - 2,59 %, за депозит в щатски долари - 1,86%.

Начислената дължима и изплатена договорна лихва по двата депозита за периода 25.07.2014-06.11.2014г. е посочена в предоставеното удостоверение от К. АД/н/ и е както следва: договор в лева - 789,76 лева; договор в щатски долари - 135,10 щатски долари.

За периода 25.07.2014-06.11.2014 експертизата прави собствени пресмятания за дължима договорна лихва и по двата договора за депозит. При направените пресмятания експертизата установява, че К. АД /н/ е начислявала договорна лихва само до 02.11.2014г. вкл, вместо до дата 06.11.2014г., както е удостоверено. От тази таблица се вижда ясно броя на лихводните до 02.11.2014 - 101 бр и до 06.11.2014 - 105 бр. , поради тези доводи действително начислената договорна лихва изплатена на, Д. А. Г. с плащането от ФГВБ и по двата депозита е само до 02.11.2014г. С този аргумент ССЕ пресмята договорната лихва за указания в задачата период и е ограничение до 02.11.2014г и за двата договора.

Пресмятанията с установените лихвени проценти и с полагащите се лихводни са: за договор 100826/14.03.2013г - депозит в лева, начислената и включена за плащане договорна лихва с подадената информация към ФГВБ е в размер на 789,76 лева /а за 105 броя лихводни, респ. от 25.07.2014г. до 06.11.2014г. - 821,67 лв./; за договор 40373/05.01.2009г - депозит в щатски долари, начислената и включена за плащане договорна лихва с подадената информация към ФГВБ е в размер на 135,10 щатски долари, с валутен курс обявен на 03.12.2014г. от БНБ - 1,58611 лева за долар. левовата равностойност на дължимата договорна лихва в лева е 214,28 лева. /а за 105 броя лихводни, респ. от 25.07.2014г. до 06.11.2014г. - 141,35 щатски долара 224,19 лв./;

Законната лихва за забава на всеки един от депозитите на Д. А. Г., изчислена въз основа на годишен лихвен процент за 2014 - 0,03% и надбавката от 10 пункта, обобщена, по периоди е както следва: за периода 25.07.2014г. до 06.11.2014г дължимата законова лихва е в размер на 4496,97 лева, която е сбор от 3263,85 лева (главница 108686,47 лева) плюс 777,45 usd с курс 1,58611(главница 25889,14usd) .

Съдът кредитира заключението на експертизата като компетентно и обективно дадено.

ПРАВНА СТРАНА

Исковата молба е процесуално допустима. Подадена е от лице с правен интерес. Съдържа предписаните законови реквизити.

Правилно е посочен и ответникът. БНБ осъществява дейността си като независима институция, която съгласно чл.1, ал.2 от ЗБНБ се отчита пряко пред Народното събрание, като управителят и подуправителите на банката се избират също от Народното събрание. От анализа на поверените на централната банка функции следва, че БНБ в отношенията си с другите банки има правомощия, които могат да бъдат определени като отношения на власт и подчинение, респ. като

административноправни отношения. Съгласно чл.2, ал.6 от ЗБНБ, Българската народна банка регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната с оглед поддържане стабилността на банковата система и защита интересите на вложителите. Българската народна банка е компетентният орган в Република България за упражняване на надзор върху банките по смисъла на чл.4, §1, т.40 от Регламент /ЕС/ № 575/2013г. на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент /ЕС/ №648/2012г. С разпоредбата на чл.16 от ЗБНБ на Управителния съвет на БНБ са предоставени ръководни правомощия спрямо останалите банки: определя процентите на минималните резерви, които банките трябва да държат, и утвърждава условията и изискванията за изпълнението им /т. 4/; определя с наредби нормативите и изискванията за регулиране на банковата дейност /т. 5/; издава, отказва издаване и отнема лицензи на банки /т. 15/; приема решения по чл.20, ал.1, т.2 от ЗГВБ, че влогове в банка са неналични (т. 18). Съгласно чл.41, ал.1 от ЗБНБ на централната банка е възложено да определя с наредба задължителните минимални резерви, които банките са длъжни да поддържат при нея, метода за изчисляването им (т. 1), както и условията и случаите за плащане на лихва върху тях, както и да утвърждава с наредба други условия и изисквания за поддържане стабилността на кредитната система (т. 2). Административните правомощия на БНБ спрямо останалите банки са посочени в Глава единадесета от ЗКИ. На БНБ е възложен надзорът на кредитните институции /чл.1, ал.2 от ЗКИ/. Така както е определен в чл.79-чл.80в от ЗКИ надзорът следва да се определи като административна дейност. Българската народна банка упражнява надзор върху дейността на банките, за да установи спазването на изискванията на ЗКИ и на Регламент /ЕС/ №575/2013г., както и на издадените актове по прилагането им за осигуряване на надеждно и сигурно управление на банките и на рисковете, на които те са изложени или може да бъдат изложени, както и за поддържане на адекватен на рисковете собствен капитал /чл. 79, ал. 1 от ЗКИ/, а в ал.2 на същата норма е посочено, че БНБ упражнява и макропруденциален надзор върху банките с цел поддържане стабилността на банковата система. Във връзка с надзорните правомощия БНБ може да издава индивидуални административни актове, които подлежат на съдебен контрол - чл.151, ал.3 от ЗКИ.

От изложеното следва, че БНБ действа като държавен регулаторен орган, като правоотношенията между БНБ и поднадзорните ѝ търговски банки са административни, а не са отношения между равнопоставени правни субекти. Прогласената с чл.44 от ЗБНБ независимост на централната банка и разграничаването от системата на администрацията не изключват обстоятелството, че на БНБ са възложени конкретни административни правомощия, във връзка, с които същата извършва административна дейност. Следователно в конкретни хипотези БНБ действа като носител на административни правомощия, овластен въз основа на закон, и в това си качество представлява административен орган по смисъла на §1, т.1 от ДР на АПК. Редът за ангажиране отговорността на БНБ за вреди, причинени от нейни органи във връзка с осъществяване на вменената ѝ от закона надзорна дейност е по чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Допустимостта на иска следва и от разрешението, дадено в т.5 от диспозитива на решението по дело С-571/2016г., съгласно което нарушението на разпоредбата на чл.4, пар.3 от Директивата съставлява „достатъчно съществено нарушение“ на

правото на ЕС, дори и в случаите, в които не се изисква виновно поведение на служителите на банката - от една страна, а предвид т. 142, т. 143 и т. 146 от решението по дело C-571/2016 г. и, доколкото всякакви опити на вложители в К. да обжалват какъвто и да било акт на БНБ по отношение съдбата на К. са оставени без разглеждане – в случая не се налага неиздаването на необходимия акт да е било отменено предварително по съдебен ред, за да се ангажира валидно отговорността на БНБ за вреди - от друга страна.

Съгласно чл.1, ал.1 от ЗОДОВ правото на обезщетение възниква, когато са претърпени вреди от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на органи или длъжностни лица на държавата или общината при или по повод изпълнение на административна дейност. Отговорността по ЗОДОВ се отличава от общата деликтна отговорност по отношение деликвента и спецификата на причинната връзка – вредите трябва да са причинени при или по повод упражняването на административна дейност. Относно вината, противоправността и вредите не е налице отклонение от общия състав на деликтната отговорност. В настоящия случай се претендират вреди, причинени в следствие на административна дейност, изпълнявана от държавен орган. Основателността на иска предполага предварителното установяване на точно определени от законодателя кумулативно налични предпоставки: незаконосъобразен административен акт или незаконосъобразно действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице на държавата или общината; този акт да е отменен по съответен ред; да е настъпила вреда от такъв административен акт, действие или бездействие; да е налице пряка и непосредствена връзка между постановения незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие и настъпилата вреда.

Исковата претенция е за вреди, вследствие неправомерно бездействие на БНБ по отношение на изпълнението ѝ на задължения, произтичащи от приложимо с директен ефект право на Европейския съюз в областта на изплащане на гарантирани депозити. Дали е налице бездействие и дали то е незаконосъобразно се установява от съда в мотивите на решението, без да е необходим специален диспозитив за това.

За първата предпоставка – незаконосъобразно бездействие на ответника, съдът намира следното:

През исковия период основополагащ акт в областта на схемите за гарантиране на депозитите е [Директива 94/19/ЕО](#) на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994г., изменена с [Директива 2009/14/ЕО](#) на Европейския парламент и на Съвета от 11 март 2009г. Съгласно чл.10, § 1 от Директивата схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка "i". От своя страна чл.1, § 3, подточка "i" определя, че "неналичен депозит" означава

депозит, който е дължим и платим, но не е бил платен от кредитна институция, съгласно правните и договорни условия, приложими към него, когато съответните компетентни органи са установили, че по тяхно виждане съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозита и, че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. В същата подточка е даден и срок за това установяване – "компетентните органи установяват това колкото е възможно по-скоро и във всеки случай не по-късно от пет работни дни след като са се уверили за първи път, че дадена кредитна институция не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми". От изложеното следва, че за да се задейства схемата за гарантиране на депозитите [Директива 94/19/ЕО](#) предвижда следната процедура: 1/ компетентният орган да се увери, че депозит, който е дължим и платим, не е бил изплатен от кредитна институция; 2/ в рамките на пет работни дни след това заключение, компетентният орган трябва да определи дали съответната кредитна институция изглежда неспособна за момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити, които са дължими и платими и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи; 3/ схемата за гарантиране на депозити трябва да е в състояние да изплати надлежно доказаните вземания на вложителите в рамките на 20 работни дни, след като компетентният орган е взел своето решение /В този смисъл е и Решение № 11108/17.08.2020 г., постановено по адм. д. № 10456/2016 г. на ВАС – III отд. /. Тази разпоредба от директивата не е била транспонирана в националното ни законодателство за целия исков период и вкл. до 14.08.2015г., когато е приет ЗГВБ. Съгласно т.4 от диспозитива на [Решение на СЕС от 04.10.2018г., постановено по дело С-571/16 "член 1, точка 3, подточка i\) от Директива 94/19](#), изменена с [Директива 2009/14](#), има директен ефект".

В конкретния случай УС на БНБ е констатирал, че ликвидните активи на банката към 20.06.2014г. не са достатъчни, за да може банката да изпълнява задълженията си в деня на тяхната изискуемост и с Решение № 73/20.06.2014г. на УС на БНБ, К. АД била поставена под специален надзор, поради опасност от неплатежоспособност, респ. още на 20.06.2014 г. БНБ е установила, че банката не е изплатила депозити, които са дължими и изискуеми и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. С посоченото решение БНБ е констатирала, че К. е неспособна към момента, по причини, които са пряко свързани с нейното финансово състояние, да изплати депозити. На

20.06.2014г. за БНБ е съществувало пряко задължение да установи "неналичност" на депозитите в К., произтичащо от директния ефект на разпоредбата на [член 1, точка 3, подточка i\) от Директива 94/19](#), изменена с Директива 2009/14 г. В т.60 от решението на СЕС по [дело С-571/16](#) изрично е посочено, че срокът, в който трябва да се установи, че депозитите са неналични, е императивен и не може да бъде дерогиран. Неизпълнението на това задължение, пряко произтичащо от правото на ЕС, представлява "достатъчно съществено нарушение на общностното право", защото разпоредбата на [чл.1, параграф 3, б. i от Директива 94/19](#), изменена с Директива 2009/14г. е пределно ясна и прецизна, създава императивни правила за държавите-членки да предприемат определени действия в предписаните срокове и бездействието на ответника излиза от обхвата на свободата на преценка, която нарушената норма предоставя. Нарушението е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата.

Неоснователно е възражението, че БНБ не е имала материална компетентност да установи неналичност на влоговете и депозитите в К. по смисъла на чл.1, т.3, подточка i) от Директива 94/19/ЕО. Съгласно чл.2, ал.6 от ЗБНБ, на БНБ е предоставена изключителната компетентност да регулира и осъществява надзор върху дейността на другите банки в страната, с оглед поддържане стабилността на банковата система и защитата интересите на вложителите, което я определя като компетентен орган по смисъла на чл. 4, пар. 1, т. 40 от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 25.06.2013 г. /официално признат от националното право публичен орган или структура, която е оправомощена по националното право да упражнява надзор върху кредитните институции като част от действащата надзорна система в съответната държава-членка/. Следва да се има предвид, че в т.100 от Решението на СЕС по [дело С-571/16](#) съдът изрично определя, че именно БНБ е компетентният национален орган, който следва да установи неналичността на депозитите.

С направената констатация в решение № 73 от 20.06.2014г. БНБ е приела, че [фирма] изглежда неспособна за момента, да изплати депозити и че не съществува близка перспектива тя да бъде в състояние да го направи. Това означава, че депозитите в [фирма] са станали „неналични“ по смисъла на чл. 1, т. 3, подточка i) от Директива 94/19 и че в срок от 5 работни дни БНБ е следвало да постанови изричен акт за това. Необходимостта от своевременно издаване на изричен акт е посочена и в т.2 на Решението на СЕС от 4 октомври 2018г. по дело С-571/16, „Член 1, точка 3, подточка i) от Директива 94/19, изменена с Директива 2009/14,

трябва да се тълкува в смисъл, че неналичността на депозитите по смисъла на тази разпоредба трябва да се установи с изричен акт на компетентния национален орган и не може да бъде извеждана от други актове, като решението на Българската народна банка, с което Корпоративна търговска банка е поставена под специален надзор, нито презумирана, въз основа на обстоятелства като тези в главното производство“. Неизпълнението на това задължение води до нарушение и на чл. 1 от Протокол 1 към ЕКПЧ, според който всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост. Това нарушение е достатъчно съществено, за да ангажира отговорността на държавата.

Изложеното налага извод за наличие на първата предпоставка. Налице са и другите две предпоставки.

За периода от 25.07.2014г. до 06.11.2014г. ищецът не е могъл да ползва собствения си капитал в размер на 108 686,47 лв. и 25 889,14 щатски долара. Това забавяне несъмнено е причинило вреда на ищеца, тъй като за вложителите е от съществено значение да имат постоянен достъп до техните спестявания и неосигуряването на достъп до депозитите за срок по-дълъг от установения в директивата води до нарушаване правата им и обуславя причиняването на вреда. В случая вредата е пряка и непосредствена последица от незаконосъобразното бездействие на ответника, който не е взел решение за неналичност в императивния 5 дневен срок и е нарушил правото на Съюза. Съгласно [чл. 86 ЗЗД](#) при неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата, Всяко неизпълнение на парично задължение е забавено изпълнение и може да породя претенция за заплащане на закъснителни вреди. В случая за държавата е възникнало парично задължение, което не е изпълнено в срока, предвиден от Директивата. При неизпълнение на парично задължение, кредиторът винаги има право на обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата – чл. 86 ЗЗД. Законната лихва се дължи на кредитора, без да се изисква от него да доказва, че действително е претърпял вреда в размер на тази лихва. Това принципно законово положение не се влияе от обстоятелството, че по вземането към К. е начислявана договорна лихва и част от нея е изплатена от Фонда за гарантиране на влогове. Реално претърпяната вреда от ищеца се явява разликата между законната лихва и начислената по депозитите му и изплатената за същия период договорна лихва.

БНБ е разполагала с необходимите факти, за да може да достигне до извод за неналичност на депозитите по смисъла на [чл. 1, § 3 i\) от](#)

[Директива 94/19/ЕО](#) още на 20.06.2014г., поради което БНБ е в нарушение на [чл. 1, т. 3, подточка б.і от Директива 94/19](#) от 27.06.2014г., когато изтича срокът от пет работни дни, определен в този нормативен текст. Постановяването на акт, с който се установява неналичността на депозитите, обаче не е достатъчно условие за започване на тяхното изплащане. С този акт само се стартира схемата за изплащане на гарантираните депозити. Съгласно [чл.10, §1 от Директива 94/19 ЕО](#) схемите за гарантиране на депозити трябва да са в състояние да изплащат надлежно проверените искания на вложителите по отношение на неналични депозити в рамките на 20 работни дни от датата, на която компетентните органи извършат установяване, както е посочено в член 1, параграф 3, подточка "і". След като БНБ е следвало да вземе решение по чл. 1, § 3, подточка б.і. до 27.06.2014 г., то срокът от двадесет работни дни по чл.10, § 1 изтича на 25.07.2014г. и ищецът започва да търпи вреди от следващия ден - 26.07.2014г. На 06.11.2014г. БНБ отнема лиценза на К., на практика установява неналичност и се стартира процедурата по компенсирание по чл.10 от директивата. От тази дата БНБ вече не е в незаконосъобразно бездействие, поради което от тази дата нататък обезщетение не се дължи. Следователно периодът, през който ищцата търпи вреди е от 26.07.2014г. до 05.11.2014г. Размерът на дължимата законова лихва е в общ размер на 4496,97лв., която е сбор от 3263,85 лв. /за главницата от 108 686,47 лв./ плюс 1233,12 лв. или 777,45 usd с курс 1,58611 /за главница от 25 889,14 usd/. След приспадане от посочените суми на изплатената договорна лихва общият размер на законната лихва е 3492,93 лв., от който 2474,09 лв. за главницата от 108 686,47 лв. / 3263,85 лв. - 789,76 лв./ и 1018,84 лв. или 642,35 usd с курс 1,58611 /за главница от 25 889,14 usd/. Исковите претенции са за сума в размер на 2358,50 лв. и за 616,92 щатски долара. който размери са по-малки от посочените от вещото лице.

Аргументите на ответника, че не става ясно какви са точно претърпените вреди от ищеца, както и че лисва противоправност и реално претърпени вреди, тъй като няма данни имуществото на ищеца да е намаляло са неоснователни. Вредата за ищеца се изразява в пропуснатата полза от невъзможността да ползва паричния си капитал в лева и щатски долари. Причинените вреди са пряка последица от несвоевременното изпълнение на задължението по чл.1, §3, подточка і) от Директива 94/19 /ЕО/.

В случая не е налице и начисляване на лихва върху лихва. Касае се до различни по своята правна същност плащания. Начислената договорна лихва по депозитите на ищеца има възнаградителен характер и се

основава на сключените между страните рамкови договори. От друга страна обезщетението за причинените вреди се изчислява чрез законната лихва, но по своята същност има санкционен характер и не представлява лихва, а обезщетение.

Неоснователен е и доводът, че след като ищецът не е отправил искане до ФГВБ или К. да му бъде изплатена сумата по влога, не може да претендира присъждане на лихви. Аргумент в тази насока е т.3 от диспозитива на Решение от 4.10.2018г. на СЕС по делото С-571/2016г., според което " Член 1, т.3, подточка i) от директива 94/19, изменена с Директива 2009/14, следва да се тълкува в смисъл, че предварителното предявяване от титуляря на банков депозит до съответната кредитна институция на искане за плащане, което не е изпълнено, не може да бъде условие за установяване на неналичността на този депозит по смисъла на тази разпоредба".

Съдът не споделя и аргументите за неоснователност на иска предвид установеното с Решение на СЕС от 25.03.2021г. по дело С-501/18, тъй като решението касае тълкуване на разпоредба на Директива 94/19/ЕО, на която ищецът не се позовава. Разпоредбата на чл.7, пар.6 от директива 94/19/ЕО предвижда, че държавите-членки осигуряват правото на вложителя на компенсация да може да бъде предмет на действие от страна на вложителя срещу схемата за гарантиране на депозитите. Претенцията на ищеца не касае неизплащането на гарантирания размер на депозитите му, нито е насочена срещу уредената в чл.7 от Директивата национална схема за гарантиране на депозитите. Ето защо, отговорът на СЕС, че разпоредба на чл.7, пар.6 от Директивата не дава основание да се счита, че вложителите имат право на обезщетение за вреди поради забавено изплащане на гарантирания размер на депозита или поради недостатъчен надзор от страна на националните компетентни органи, не касае процесния случай на вреди от бездействието на БНБ като надзорен орган, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в К. в императивния срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на член 1, т.3, подточка i) от директива 94/19.

Основателно е позоваването от ответника на изтекла 5-годишна погасителна давност по отношение на претендираното обезщетение, предвидена в чл.110 от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/. В ТР №1 от 04.02.2013г. по т.д. № 2/2012г., ОСНК на ВКС е прието, че принципно, въпросът за изтекла погасителна давност по чл.110 от ЗЗД е такъв по съществуването на делото и по основателността на иска. Той е неотносим към предпоставките за упражняване на правото на иск.

Давността е институт на материалното право и не засяга субективното право, чиято защита се търси в процеса, а касае само правото на иск. Давността не се прилага служебно, може да бъде прекъсвана или спирана и затова основателността на възражението на длъжника за давност подлежи на установяване в процеса, както и останалите правнорелевантни факти и обстоятелства. Наред с това в т.4 от ТР № 3/2004г. на ОСГК на ВКС се сочи, че, при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане, е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаваните административни актове, при нищожните – това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия, или бездействия на административните органи – от момента на преустановяването им. Това е така, защото началният момент на забавата за плащане на обезщетение за вреди от незаконни актове на администрацията, съответно на задължението за плащане на законна лихва, е моментът на влизане в сила на решението за отмяна на административния акт, тъй като тогава се счита завършен фактическият състав на имуществената отговорност по чл.1, ал.1 от ЗОДОВ. От друга страна по аргумент от §1 от ДР на ЗОДОВ за неуредените въпроси се прилагат гражданските и трудовите закони. Давността като правен институт е уредена в чл.110 от ЗЗД, според който с изтичане на петгодишна давност се погасяват всички вземания, за които законът не предвижда друг срок. Вземането за обезщетение не е от неизпълнен договор. Предвид изложеното следва да се приеме, че погасителната давност в случая започва да тече от момента на преустановяване на незаконосъобразните действия/бездействия, тоест от 06.11.2014г. - датата, на която е преустановено бездействието на БНБ. В конкретния случай от ответника по иска е направено изрично възражение за погасяване по давност на исковата претенция, в съответствие с разпоредбата на чл.120 от ЗЗД, а давностният срок е изтекъл на 06.11.2019г. Исковата молба е подадена на дата 11.02.2022г., тоест след изтичане на петгодишния давностен срок, поради което вземането е погасено по давност и исковата претенция подлежи на отхвърляне.

При този изход на спора основателно е искането на ответника за присъждане на разноски в размер на 400,00 лв., от които 300,00 лв. за възнаграждение на вещо лице и 100,00 лв. за юрисконсултско възнаграждение.

Така мотивиран СЪДЪТ

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ исковата претенция на Д. А. Г., ЕГН [ЕГН], със съдебен адрес в [населено място] срещу Българска Народна Банка за заплащане на обезщетение за имуществени вреди, в размер на 2358,50 лв. и за 616,92 щатски долара, претърпени в периода от 26.07.2014г. до 05.11.2014г., вследствие на извършено от БНБ нарушение на правото на Европейския съюз, изразяващо се в невземане на решение за обявяване неналичност на депозитите в [фирма] в срок от пет работни дни, съгласно приложимата с директен ефект разпоредба на чл. 1, § 3, подточка "i". от Директива 94/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 1994г. относно схемите за гарантиране на депозити.

ОСЪЖДА Д. А. Г., ЕГН [ЕГН], със съдебен адрес в [населено място] да заплати на Българска Народна Банка, ЕИК[ЕИК], разноси по делото в размер на 400,00 лева.

Решението подлежи на обжалване пред Върховния административен съд с касационна жалба в 14 - дневен срок от съобщаването му.

СЪДИЯ: